

Grażyna Mrówczyńska

(Towarzystwo Inicjatyw Europejskich w Łodzi)

Nowy Impuls – projekty rozwojowe szkół wiejskich

Wprowadzenie

W okresie tzw. transformacji ustrojowej, przechodzenia w organizacji politycznej społeczeństwa w Polsce do zasad liberalno-demokratycznych, nastąpiła decentralizacja systemu oświatowego. Zmiany te istotnie wpłynęły na sposób finansowania szkół wiejskich. Gdy jeszcze uwzględnić wpływy niżu demograficznego, na kondycję i wielkość tych placówek, to łatwo ustalić, dlaczego wiele z nich uległo likwidacji. Dlatego dostęp do edukacji w środowiskach oddalonych od centrów administracyjnych, jednocześnie gospodarczych i kulturalnych, jest znacznie utrudniony. Przy tym zdaje się on zwiększać dysproporcje w wykształceniu między miastem a wsią, co wcale nie sprzyja zagubieniu przez młodzież wiejską, niejako tradycyjnego, wstydu z własnego pochodzenia. Nie niweluje więc kompleksu psychospołecznego, który utrudnia wejście w dorosłe życie społeczne i bardziej podmiotowe w nim funkcjonowanie.

Między innymi ustalenia powyższe zainspirowały przedsięwzięcie pod nazwą „Nowy Impuls. Projekty rozwojowe szkół wiejskich w województwie łódzkim”. Natomiast celem niniejszej informacji jest przedstawienie tego projektu, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego a realizowanego od marca 2007 r. w pięćdziesięciu ośmiu szkołach województwa łódzkiego.

Ogólne zasady i funkcje założone Nowego Impulsu

Ogólnym celem projektu było przygotowanie programów rozwojowych szkół, nawiązujących do miejscowego zapotrzebowania społeczno-gospodarczego i kulturalnego. Dlatego dotyczyło różnorodnych zainteresowań

młodzieży szkolnej, rozwijaniu jej i całego środowiska potencjału intelektualnego. Obejmowało przekonanie, że miejscowa społeczność posiada godne pielęgnowania tradycje historyczno-kulturowe. Wiązało się z przekonaniem, że rozwijając postawy obywatelskie, trzeba wpoić młodzieży przekonanie, iż stać ją na podejmowanie własnych inicjatyw, które mogą przyczynić się do rozwoju wsi, regionu i tym samym całego kraju.

Nowy Impuls został przyjęty do finansowania przez Biuro Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Ministerstwie Edukacji Narodowej (Konkurs 8/2 1a/2006) jako część Sektorowego Programu Operacyjnego Zasobów Ludzkich (SPOZL) – dotacje na projekty rozwojowe. Zakłada on „budowę otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy”. Sam program finansowany jest w ¼ z krajowych i w ¾ wspólnotowych środków publicznych. Udziały krajowe pochodzą z budżetu państwa, zaś środki unijne z EFS.

Nowy Impuls realizowany jest w ramach Projektu II – Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy, Działania 2.1 – Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie, schemat a) Zmniejszenie dysproporcji edukacyjnej pomiędzy wsią a miastem.

Na podstawie raportu z konsultacji społecznych i wstępnego programu operacyjnego „Wyszkolenie i kompetencje” na lata 2007-2013 została określona potrzeba i uzasadnienie merytoryczne „Nowego Impulsu”. Również wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminów gimnazjalnych z lat 2002-2004 wpłynęły na ostateczny kształt projektu. Ponadto ustalenia zawarte w opracowaniu „Education at a glance OECD indicators 2005” znacznie zweryfikowały owe konstatacje. Przy tym, mając na uwadze potrzeby regionalne, projekt został skorygowany ze strategiami rozwoju województwa łódzkiego na rok 2006 i lata 2007-2013. Zaś ogólne cele wychowania obywatelskiego były u podstaw skoordynowania projektu ze strategią Państwa dla młodzieży na lata 2003-2012.

Biorąc powyższe pod uwagę zaplanowano następujące działania merytoryczne:

- Akcje informacyjną w szczególności zaś konferencje na temat Nowego Impulsu;
- Szkolenia na temat konstruowania projektów rozwojowych Nowego Impulsu;
- Zapewnienie indywidualnej pomocy doradczej i przeszkolenia przy projektowaniu i wdrażaniu konkretnych projektów rozwojowych (innowacyjnych i dostosowanych do potrzeb lokalnego środowiska);
- Przekazywanie środków finansowych na realizację pięćdziesięciu projektów rozwojowych, wybranych w drodze konkursu;
- Prowadzenie bieżącego monitoringu wdrażania projektów, m.in. poprzez udzielanie pomocy administracyjno księgowej przy ich rozliczaniu;

- Merytoryczne i formalne nadzorowanie realizacji programów Nowego Impulsu (we współpracy z samorządami terytorialnymi gmin).

Ogólnie, można stwierdzić, że „Nowy Impuls. Projekty rozwojowe szkół” kierowany jest do szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, publicznych i niepublicznych niezależnie od ich wielkości. Swoją opieką otoczyć powinien dzieci i młodzież ze środowisk wiejskich, choć niepozbawionych godnych pielęgnowania rodzimych tradycji.

Lider i partnerzy Nowego Impulsu

Liderem Nowego Impulsu jest Towarzystwo Inicjatyw Europejskich (TIE) – organizacja pożytku publicznego działająca na terenie Łodzi i województwa łódzkiego. Założona została formalnie w czerwcu 2000 r. przez grono osób zafascynowanych perspektywą wejścia Polski do Unii Europejskiej. Początkowo TIE skupiło się na promowaniu akcji na rzecz integracji europejskiej i określiło swoje funkcje założone w ramach programowania idei spójności gospodarczej i społecznej Europy, upowszechniania wielokulturowości europejskiej podejmowania działań na rzecz szeroko rozumianej edukacji i kształtowania postaw właściwych obywatelom zjednoczonej Europy.

TIE, mimo tego, iż istnieje od niedawna, posiada spory już dorobek. Jedną z pierwszych inicjatyw Towarzystwa był konkurs pn. Korespondent Europy, w ramach którego młodzież szkolna redagowała gazetki poświęcone problematyce unijnej. Zwycięzcy konkursu wyjechali w nagrodę do Brukseli. Działalność TIE polegała na organizowaniu szkoleń, konferencji i kursów dotyczących integracji europejskiej oraz na wykonywaniu dokumentacji związanej z pozyskiwaniem środków z UE.

Po wstąpieniu Polski do UE TIE zaczęło szerzej rozwijać idee społeczeństwa obywatelskiego. Podejmując to wyzwanie zorganizowało dwie edycje projektu „Akademia Rozwoju Społecznego” (z dotacji Funduszu Inicjatyw Obywatelskich). Inny ważny projekt pn. „Moderator” również służył realizacji tej idei. W ramach jego realizacji uczniowie szkół licealnych oraz studenci prowadzili badania socjologiczne na terenie województwa łódzkiego przy zastosowaniu techniki ankiety. Wyniki tych badań pozwoliły na sformułowanie wniosków dotyczących m.in. poziomu życia ludzi młodych, ich potencjału intelektualnego oraz potrzeb życiowych i perspektyw rozwoju. Ponadto w ramach współpracy z samorządami terytorialnymi i administracją państwową TIE podjęło i zrealizowało szereg projektów skierowanych do dzieci i młodzieży ze środowisk tzw. defaworyzowanych.

Warto zaznaczyć, iż aktualnie poza innymi inicjatywami, w latach 2006-2008 Towarzystwo realizuje projekt „Stymulowanie – powstawanie mikroprzed-

siębiorstw w ramach działania Z.5 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju regionalnego (ZPORR), który adresowany jest do osób decydujących się na podjęcie własnej działalności gospodarczej. Uczestnicy programu biorą udział w profesjonalnych szkoleniach z zakresu zarządzania małymi przedsiębiorstwami. Otrzymują również bezzwrotną pożyczkę na zainicjowanie działalności swojego zakładu pracy.

Przygotowując niejako się do realizacji projektu Nowy Impuls TIE aplikowało o środki na edukację i rozwój społeczności lokalnych. m.in. dzięki wsparciu EFS w woj. łódzkim przyczyniło się do powstania 14 wiejskich przedszkoli, do których uczęszcza 270 dzieci. Tak więc w sposób jak najbardziej uzasadniony merytorycznie i formalnie Towarzystwo może pełnić z powodzeniem rolę lidera „Nowego Impulsu”.

Należy jeszcze podkreślić, iż istotne funkcje partnerów projektu pełnią dwie organizacje: 1) Związek Gmin Regionu Kutnowskiego oraz 2) Instytut Edukacji Ustawicznej, posiadający statut placówki doskonalenia nauczycieli. Zadania partnerów określa sam projekt oraz odpowiednie umowy partnerskie. Najpierw, mając na uwadze sprawność procesu wdrażania, organizowano szkolenia wstępne oraz cykliczne spotkania ewaluacyjne, podczas których szkoły realizujące projekt wymieniają doświadczenia oraz następuje wymiana doświadczeń pomiędzy liderem a partnerami. Potem odbywają się szkolenia tematyczne związane z problematyką projektu określone w ramach zadań partnerów.

Pierwszy z partnerów, Związek Gmin Regionu Kutnowskiego był zaangażowany w procesie rekrutacji oraz monitoringu przy wdrażaniu projektów rozwojowych szkół wiejskich.

Natomiast Instytut Edukacji Ustawicznej wspiera szkoły wiejskie szkoleniami i doradztwem metodycznym.

Każdy z partnerów zarządza swoją częścią projektu. Konieczne było zatem szkolenie dla osób zaangażowanych w administrowanie projektu a zatrudnionych zarówno u lidera jak i partnerów. Dzięki temu zapewniona jest spójność zarządzania projektem oraz odpowiednie przygotowanie metodyczne i merytoryczne pracowników realizujących zadania projektu w terenie.

Projekty rozwojowe szkół

Realizacja projektu odbywa się w trzech etapach: przygotowanie i nabór, przygotowanie programów rozwojowych, wdrażanie programów w szkołach wiejskich. TIE złożyło wniosek o dofinansowanie realizacji projektu do MEN we wrześniu 2006 roku. Działająca w dniach 17 listopada - 18 grudnia Komisja Oceny Projektów pozytywnie zaopiniowała wniosek. W połowie stycznia 2007 r. Zarząd TIE przeprowadzał w MEN konsultacje dotyczące kwestii merytorycznych i budżetowych wniosku. Następnym krokiem było zaproszenie przedstawi-

cieli gmin wiejskich woj. łódzkiego na konferencję informacyjną dotyczącą projektu. W czasie jej trwania zaprezentowano cele i oczekiwane rezultaty projektu, omówiono procedury jego wdrażania, przedstawiono kryteria naboru oraz wyboru projektów rozwojowych, wskazano na korzyści dla szkół wynikające z udziału w projekcie. Gminy jako organy prowadzące szkoły mogły dostać wsparcie finansowe na realizację projektów rozwojowych szkół posiadających status szkoły wiejskiej. Po zapoznaniu się z regulaminem konkursu opracowanym przez TIE oraz partnerów wnioskodawcy, czyli szkoły prowadzone przez poszczególne gminy opracowały „plany rozwoju szkoły”. Plany te ukierunkowano na wyrównywanie szans edukacyjnych, rozwijanie aspiracji edukacyjnych i społecznych uczniów pochodzących z obszarów wiejskich oraz umożliwienie im zdobywania dodatkowej wiedzy i umiejętności ułatwiających dalszą edukację i wybór ścieżki zawodowej. Realizacja tych zamierzeń miała być realizowana w postaci różnorodnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz wycieczek.

Do projektu mogły zgłaszać się szkoły podstawowe, gimnazja i ponadgimnazjalne, publiczne i niepubliczne, niezależnie od ich wielkości. Na konkurs wpłynęło 131 wniosków, z których Komisja Oceny Projektów wybrała pięćdziesiąt. W skład Komisji wchodził nie tylko przedstawiciel TIE, ale też osoby delegowane przez partnera- Związek Gmin Regionu Kutnowskiego. Projekty podlegały ocenie formalnej i merytorycznej. Wszystkie osoby biorące udział w posiedzeniu Komisji podpisywały deklaracje bezstronności i poufności. W trakcie oceny formalnej sprawdzano czy wniosek został złożony w terminie, w dwóch kompletnych egzemplarzach i zawierał komplet załączników. Ocena merytoryczna dokonana została w oparciu o punktową skalę ocen: cele projektu- 15 pkt., przy czym cele te winny być zgodne z celami ogólnymi projektu Nowy Impuls i wynikać z uzasadnienia. Opis projektu powinien być spójny z harmonogramem i kosztorysem, który ma być oszczędny, ale realny. Okres realizacji projektu winien obejmować cały rok szkolny. Wpływ na ocenę miał też krąg odbiorców (uczniowie, nauczyciele, społeczność lokalna, uczniowie niepełnosprawni itp.) Za ten punkt maksymalnie można było otrzymać 25 pkt. W uzasadnieniu potrzeby realizacji projektu (20 pkt.) preferowano małe szkoły będące jedynym centrum kultury na wsi. Pod uwagę brano przewidywane efekty projektu na rozwój wsi i spójność z opisem. Przy kryterium – partnerstwa lokalne (20 pkt.) ocenie podlegało faktyczne zaangażowanie partnerów w projekcie przez cały okres jego trwania. Tak więc każdy projekt mógł uzyskać maksymalnie 100 punktów.

Zgodnie z regulaminem Komisji Oceny Wniosków zadaniem jej członków było: dokonanie oceny, zweryfikowanie budżetów zawartych we wnioskach, sporządzenie listy rankingowej i przeprowadzenie negocjacji z beneficjentami, którym przyznano niższą od wnioskowanej kwotę dofinansowania. W wyniku tych prac postanowiono, iż w sumie 58 szkół dostanie dotację na realizację projektów rozwojowych w łączne kwocie 3 039 662,52 PLN co stanowi średnio na

szkołę 52 000,00 PLN. Największą kwotę 84 110,00 uzyskał Zespół Szkół nr 2 w Bratoszewicach na realizację projektu „Medialny eMdeM – media dla młodzieży – młodzież dla mediów”. Najmniejsze dofinansowanie przypadło trzem szkołom, które weszły na listę rankingową na samym końcu i dostały po ok. 17 700 PLN. Są to: Szkoła Podstawowa we Wrzeszczewicach, Zespół Szkół w Sędziejowicach oraz Szkoła Podstawowa w Bukowcu.

Pierwsze miejsce w rankingu (98,75 pkt.) zdobyło Gimnazjum im gen. Andersa w Ostrowach za projekt „Historia fundamentem przyszłości”. Gimnazjum to jest pierwszą szkołą w Polsce, która przyjęła na patrona gen. Władysława Andersa, syna ziemi kutnowskiej urodzonego w Błoniu k/Krośniewic ok. 6 km od szkoły. Na realizację zaplanowanych działań pozyskano ponad 57 tys. zł. Założono, iż celem projektu będzie przekazanie i propagowanie wiedzy uczniom i społeczności lokalnej o patronie szkoły, zainteresowanie historią Polski, losem polskiego żołnierza oraz połączenie historii ze sztuką, językiem angielskim i turystyką. Projekt nakierowany jest na rozwijanie tożsamości narodowej i patriotyzmu. Udział w wycieczkach, rajdach do miejsc pamięci narodowej, muzeów, spotkania z kombatanami, uczestnictwo uczniów w zajęciach z edukacji historycznej, artystycznej i językowo-europejskiej, organizowanie konkursów, redakcja gazetki i foldera to metody służące realizacji projektu.

Liczne projekty rozwojowe szkół za cel stawiają sobie krzewienie tradycji regionalnych. I tak na przykład SP w Proszeniu imienia Miry i Tadeusza Sygietyńskich w projekcie „Tacy patroni zobowiązują – Tradycja i nowoczesność” rozwija u uczniów zainteresowania tańcem ludowym, potrawami regionalnymi, zwyczajami. Szkoła współpracuje ściśle z Państwowym Zespołem Pieni i Tańca Mazowsze. W Kaszewach Dwornych w niewielkiej, bo liczącej 103 uczniów szkole podstawowej projekt „Codziennie mocniej w ciebie wrastam – mój region moją przyszłością”, nawiązuje do rozwoju zainteresowań regionem i identyfikacji z „małą ojczyzną”, przy jednoczesnym kształtowaniu postaw tolerancji i rozwijaniu poczucia własnej wartości. W ramach koła plastyczno-artystycznego planowane są zajęcia pozalekcyjne, na których uczniowie poznają utwory i przyspiewki ludowe, a koła regionalnego – wycieczki po okolicy a wszystkie te działania odbywać się będą przy ścisłej współpracy z Kołem Gospodyń Wiejskich. Przykładem reklamowania walorów własnego regionu jest projekt Zespołu Szkół Samorządowych w Załęczu Małym, „Świetlica szkolno-środowiskowa kuźnią szans rozwojowych dzieci i młodzieży”, który zakłada przygotowanie młodych ludzi do promowania turystyki poprzez naukę prowadzenia własnego biznesu związanego z pokazaniem uroków Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, prowadzenia małej gastronomii, stworzenia folderów i materiałów promocyjnych. Ciekawe zajęcia regionalne zaplanowano w Szkole Podstawowej w Hucie. Projekt „Każde miejsce opowiada swoją historię” przewiduje wycieczki po okolicy i przygotowywanie map, folderów i prezentacji multimedialnych. W celu rozbudzenia kontaktu ze sztuką uczniowie wykonywać mają proste stroje ludo-

we, wycinanki itp., uczyć się piosenek i tańców ludowych, poznawać obrzędy i zwyczaje. Utożsamianiu się dzieci z kulturą i tradycją regionu służyć mają np. projekty: Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Łanietach „Tu jest moje miejsce – znane i nieznane walory gminy Łanietów”, „Od tożsamości regionalnej do tożsamości narodowej – z Parądzic w świat”, „Tu mieszkam – zespół działań rozwijających umiejętności i talenty uczniów oraz poczucie tożsamości regionalnej” gimnazjum w Oporowie, „Codziennie mocniej w ciebie wrastam... – mój region moją przyszłością” Szkoły Podstawowej w Kaszewach Dwornych, czy też element projektu – koła regionalnego „Nic co łączyć nie jest mi obce” w gimnazjum w Topoli Królewskiej. W Starych Skoszewach projekt rozwojowy szkoły „Z pasja poznaję świat” zakłada zorganizowanie Pracowni Twórczości Regionalnej, w ramach której uczniowie zdobywać będą wiedzę z zakresu historii, etnologii, kultury i tradycji regionu oraz nabędą umiejętności wykonywania prostych wytworów ludowych. Powstanie pracowni nawiązuje do historii Starych Skoszew, gdzie we wczesnym średniowieczu znajdowało się grodzisko. „Mieszkam na wsi nie jestem gorszy” to projekt rozwojowy SP w Biadaskach zakładający spotkania dzieci z twórcami ludowymi, zbieranie pamiątek rodzinnych, kultywowanie tradycji, przyśpiewek ludowych we współpracy z Kołem Gospodyń Wiejskich. Na współpracę z zespołem ludowym „Róża” podtrzymującym tradycje folklorystyczne regionu opoczyńskiego, nastawiona jest szkoła w Kunicach. W projekcie rozwojowym gimnazjum w Szczawinie Kościelnym „Jestem królem waszym, nie wymyślonym ani malowanym – podróż w poszukiwaniu autorytetów”, oprócz edukacji regionalnej znajdujemy zainteresowanie kulturą węgierską gdyż szkoła współpracuje od lat z Węgrami.

Kilka szkół odwołuje się w swoich projektach rozwojowych do historii Polski i innych krajów europejskich. W niepublicznej, liczącej 15 dzieci Szkole Podstawowej w Turowej Woli zaplanowano wycieczki szlakiem historycznych stolic Polski. Szkoła Podstawowa w Słomkowie w planie rozwoju szkoły umieściła wycieczki: szlakiem przydrożnych krzyży i kapliczek, do muzeów Warszawy i Łodzi. Gimnazjum w Żelaznej dzięki projektowi „Zaczarowana Europa – międzyprzedmiotowe zajęcia pozalekcyjne” pokaże uczniom miejsca związane z historią Polski i Europy takie jak: Kraków, Bratysława, Wiedeń, Praga. Koło krajoznawcze w Spicimierzu zaplanowało wycieczki szlakiem piastowskim, poznawanie zabytkowych miast takich jak Poznań, Warszawa, Łódź.

W Krobanowie w ramach projektu „Moja szkoła moją szansą” dzieci poznają kraje Unii Europejskiej, ich religie i kulturę. Projekt koła artystyczno-europejskiego w SP w Nowem koncentruje się na poznaniu i prezentacji Polski na tle krajów UE. W Szkole Podstawowej w Grabowie dla uczniów zainteresowanych wiedzą o Unii Europejskiej zaplanowano Koło Młodych Odkrywców Europy.

Wiele szkół swoje projekty rozwojowe ukierunkowało na działania związane ze sportem. I tak projekt rozwojowy SP w Starej Sobótce zakłada, iż wy-

chowanie fizyczne należy traktować jako jedną z ważnych sfer oddziaływania na uczniów. Tytuł projektu „Boisko martwe – diabeł żywy, boisko żywe – diabeł martwy” to słowa ks. Jana Bosko, wychowawcy dzieci i młodzieży, który zwracał szczególną uwagę na ich rozwój fizyczny. W szkole tej zaplanowano działanie kół; pływackich, lekkoatletycznych, palanta i tanecznych. W projekcie „Wdrażanie oferty sportowych zajęć pozaszkolnych” Szkoły Podstawowej w Strzegocinie rozwój fizyczny uczniów zaplanowano w ramach kół: pływackiego, baseballowego i tańców rytmicznych. W Dłutowie z powodu braku sali gimnastycznej uczniowie trenować będą pływanie, grę w tenisa stołowego, wspinaczkę i łyżwiarstwo. W Zespole Szkół w Modlnej rozwijać się ma sekcja piłki nożnej, w Bełdowie sekcja koszykówki. W Górze św. Małgorzaty cały projekt „Sport szansą na lepsze jutro” nastawiony jest na rozwój fizyczny poprzez działalność takich kół jak: unihokej, piłka siatkowa, piłka nożna, aerobik oraz rajdy rowerowe i piesze po okolicy. W SP w Kołacinie zajęciami artystycznymi ruchowymi objęto dzieci klas I-III, a muzyczno-ruchowymi klasy IV-VI. Wiele szkół postanowiło nauczyć swoich uczniów pływania. Takie zajęcia zaplanowano na przykład w gimnazjum w Ostrowach, w SP w Nowem, gimnazjum w Topoli Królewskiej, w SP w Spycimierzu, SP w Masłowicach, SP w Starej Sobótce, w Zespole Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Buczku. W Grabowie postanowiono sięgnąć do tradycji regionalnych i zaplanowano naukę gry w palanta, oraz zawody z tej dyscypliny sportowej.

Promowanie przedsiębiorczości to następny element wyłaniający się z projektów rozwojowych szkół. Gimnazjum w Witoni w projekcie „Witoński Inkubator Przedsiębiorczości” zamierza zrealizować 284 godziny w ramach koła „Moja kariera – bądź przedsiębiorczy”. Planowane są zajęcia warsztatowe, gry symulacyjne, ćwiczenia, wycieczki do Powiatowego Urzędu Pracy i banku. W gimnazjum w Wartkowicach zaplanowano Szkolne Koło Przedsiębiorczości, a w gimnazjum w Topoli Królewskiej „Klub Młodych Przedsiębiorców”

Ważne miejsce w projektach rozwojowych szkół zajmuje tematyka artystyczna i teatralna. Szkolny klub „Gimnazjalista – Artysta” gimnazjum w Radziechowicach uzyskał bardzo wysokie noty Komisji Oceny Wniosków. W gimnazjum w Piątku w ramach projektu „Małe formy teatralne” zaplanowano zajęcia z reżyserem teatralnym, wyjazdy do teatrów, wyjazdy na letnie warsztaty teatralne i zakupienie strojów do przedstawień. W SP w Paradyżu klasy 0-III będą bawić się w teatr, a dla klas III-VI oprócz zajęć koła teatralnego planuje się wycieczki do teatrów Warszawy i Krakowa. Projekt rozwojowy Szkoły Podstawowej w Galewiczach „Teatr i estrada jako alternatywna forma spędzania czasu” za cel stawia sobie rozbudzenie zainteresowań artystycznych, podobnie w Zespole Szkół w Modlnej. Przy czym dzieciom i młodzieży proponuje się w tych projektach różnorodne formy teatralne takie jak np. inscenizacje dramatyczne, adaptacje poezji i prozy, widowiska słowno-muzyczne, teatry lalkowe, kabaret itp.

Pewne zajęcia pozalekcyjne w szkołach podejmują działalność naukowo-badawczą. Przykładem może być projekt rozwojowy Zespołu Szkół w Dąbrowicach „Tajemnice zamknięte w soli”, którego celem jest utworzenie grup badawczych, zajmujących się badaniami związanymi z występowaniem soli w tym regionie, jej znaczenia dla środowiska naturalnego, rolnictwa, zwierząt i ludzi. Gimnazjum w Daszynie planuje zakup lornetek i lup do badania jakości wody i gleby. W gimnazjum w Wartkowicach zaplanowano koło dla miłośników nauk ścisłych – z astronomii i fizyki. W jego ramach młodzież ma uczestniczyć w Festiwalu Nauki na Uniwersytecie Łódzkim oraz w wycieczce astronomicznej do Torunia.

Celem niektórych planowanych działań szkół jest podniesienie poziomu artystycznego młodzieży, wyzwolenie twórczej aktywności, ukształtowanie osobowości przez kontakt z muzyką, umożliwienie wiary we własne możliwości. Przykładem może być projekt SP w Sławnie „Utworzenie młodzieżowej orkiestry dętej w Sławnie”, oraz „Koła Orkiestry Dętej” gimnazjum w Radziechowicach. Oprócz nauki gry na instrumentach uczniowie kół muzycznych będą uczestniczyć w wyjazdach do filharmonii, spotkaniach z muzykami, występować na uroczystościach szkolnych i gminnych.

Nauka języków obcych zajmuje istotne miejsce w projektach rozwojowych szkół. Przykładem mogą być: zajęcia klubu języka angielskiego „Easy English Plus” w SP w Grabowie, w Gimnazjum w Dłutowie, projekt Zespołu Szkół Podstawowych i Gimnazjum w Buczku „Edukacja przez sport, języki obce i teatr szansą dla młodzieży wiejskiej” czy też bogata oferta zajęć z języka angielskiego w gimnazjum w Witonii. W Wadlewie projekt „Język angielski – kluczem do Europy” za cel stawia sobie poszerzenie umiejętności językowych uczniów w różnych grupach wiekowych. Różnorodne metody pracy z uczniami, zakup wielu pomocy dydaktycznych, profesjonalni lektorzy zapowiadają sukces założonych celów. Elementem projektu gimnazjum w Żelaznej „Zaczarowana Europa – międzyprzedmiotowe zajęcia pozalekcyjne” jest koło językowe, w którym zaplanowano symulacje w jakich mogą znaleźć się uczniowie podczas pobytu za granicą (np. restauracja, dworzec, sklep) w Turowej Woli zaplanowano zajęcia z języka rosyjskiego.

W projektach można dostrzec także aspekt religijny. W Bedoniu szkoła nosi imię Polaka papieża i w swoich projektach rozwojowych nawiązuje do życia i jego nauki. W Andrespolu zaplanowano wycieczki śladami Jana Pawła II a w Paradyżu organizacje Dnia Papieskiego, Festiwal Pieni Religijnej oraz porytykie Zaduszki, itp.

W złożonych projektach ważne miejsce zajmuje oferta zajęć dla uczniów z deficytami rozwojowymi. Przykładem tych działań mogą być zajęcia logopedyczno-kompensacyjne w SP w Kaszewach Dwornych. W SP w Grabowie gm. Żychlin w ramach Koła Równych Szans trzy godziny w tygodniu poświęcono pracy z uczniami o zaburzeniach z zakresu dysleksji, dysgrafii, dysortografii oraz

nadpobudliwości ruchowej. W projekcie rozwojowym tej szkoły napisano: „Dzieci otrzymują szanse na szybką diagnozę i systematyczną terapię, co nie jest możliwe bez projektu (odległość, koszty)”. W SP w Starych Skoszewach zaplanowano działalność Szkolnego Centrum Pomocy Dziecku, w ramach którego odbywać się mają zajęcia o charakterze terapeutyczno-kompensacyjnym, zajęcia korekcyjne i rekreacyjne na pływalni. W SP w Górze św. Małgorzaty dla 25 uczniów powołano koło Korekcyjno-Kompensacyjne. W Zespole Szkół w Dąbrowicach postanowiono włączyć w realizację projektu dzieci z upośledzeniem umysłowym stopniu lekkim. Pod opieką pedagoga szkolnego i nauczyciela techniki uczniowie będą wykonywać plakaty reklamujące projekt, lepić z masy solnej, nauczą się wykorzystywać Internet, będą pisać krótkie teksty do gazetki szkolnej. Ciekawy pomysł zaproponowała swoim uczniom SP w Paradyżu. W Kole Grafitti pracować będą dzieci z dysfunkcjami w zakresie dysleksji, dysgrafii i dysortografii. W Marzeninie zaplanowano włączyć do zajęć dzieci autystycznych i niedowidzących. W Krobanowie opieką logopedyczną objęte będą potrzebujące takich zajęć dzieci. Gimnazjum w Radziechowicach w celu zmiany stosunku uczniów do osób niepełnosprawnych postanowiło nawiązać współpracę z miejscowym Domem Pomocy Społecznej.

Realizacja projektu do końca 2007

Realizacja projektu rozpoczęła się w większości szkół w marcu 2007 r. i potrwa do marca 2008 r. Wiele z nich realizuje projekty europejskie po raz pierwszy. Aby pomóc szkołom organizacyjnie, merytorycznie i w rozliczeniach finansowych Towarzystwo Inicjatyw Europejskich jako koordynator projektu podjęło wiele działań organizacyjnych. Stanowisko głównego koordynatora projektu powierzono Magdalenie Janus-Hibner. Podlega jej czterech opiekunów merytorycznych szkół i trzech finansowych. Zatem każda szkoła uczestnicząca w projekcie ma swojego opiekuna merytorycznego i finansowego, którzy ściśle ze szkołą i ze sobą współpracują. Dla opiekunów merytorycznych i finansowych stowarzyszenie zorganizowało cykl szkoleń.

Przydział opiekunów merytorycznych odbywał się zgodnie z ich zainteresowaniami i umiejętnościami. I tak Kinga Gałązka ma pod opieką szkoły, które w swojej ofercie zajęć pozalekcyjnych propagują edukację regionalną i europejską. Stefania Kalińska, nauczycielka nauczania zintegrowanego i początkowego, opiekuje się tymi szkołami podstawowymi, które swoją ofertę kierują głównie do dzieci młodszych. Ryszard Kostrzewski – specjalista od nauczania języków obcych i ekonomista doradza szkołom, które w ramach zajęć pozalekcyjnych prowadzą koła językowe oraz promują przedsiębiorczość. Andrzej Gruszczyński zajął się szkołami, które oferują uczniom zajęcia sportowe i artystyczne. Opiekunowie merytoryczni jeżdżą do szkół i czuwają nad prawi-

dłowa realizacją projektu, szukają wspólnie z podległymi szkołami dobrych rozwiązań, uczestniczą w uroczystościach związanych z promocją działań kół powołanych do realizacji Nowego Impulsu. Zdarzało się, iż szkoły proponowały różnorodne spektrum zajęć pozalekcyjnych i trudno było wybrać wiodące. Wybór opiekuna w takim przypadku odbywał się w trakcie negocjacji dyrektora szkoły z doradcami.

Doradcy finansowi: Barbara Ryszkiewicz, Anna Wesołowska, Katarzyna Siennicka sprawdzają prawidłowość rozliczeń wydatków przewidzianych w budżecie projektu, przywożą dokumenty finansowe do TIE i przekazują koordynatorowi projektu i specjaliście ds. rozliczeń Kindze Gromek. Projekt monitorują: Elżbieta Królikowska-Kińska współzałożycielka TIE, specjalistka w dziedzinie zarządzania oświatą, autorka artykułu Grażyna Mrówczyńska oraz przedstawiciele partnera Związku Gmin Regionu Kutnowskiego. Funkcję asystenta projektu sprawuje członek zarządu TIE – Jolanta Ośkiewicz.

TIE organizuje cykliczne spotkania doradców z zarządem, koordynatorem i partnerami. Na nich omawiane są bieżące sprawy związane z realizacją projektu oraz przedstawiane tzw. „dobre praktyki”. Inną formą kontaktów koordynatora z beneficjentami są konferencje. Pierwsza z nich, na której obecni byli przedstawiciele reprezentujący gminy i szkoły województwa łódzkiego poświęcona była omówieniu projektu. Na ostatniej, która odbyła się we wrześniu, zaprezentowano wybrane projekty, omówiono bieżące sprawy związanych z dokumentacją i rozliczeniami.

Ważną rolę we wspieraniu nauczycieli wdrażających projekty rozwojowe szkół pełni partner projektu-Institut Edukacji Ustawicznej z dr Beatą Owczarską i Hanną Kołodziejczyk na czele, który przeprowadzał szkolenia. Prowadzone były one w trzech fazach. Pierwsza to szkolenia motywacyjne – „Schematy myślenia sprzyjające wypaleniu. Reakcja na stres i sposoby radzenia sobie z nim”. Faza druga dotyczyła metodyki i motywacji – „Metody aktywizujące sposobem na wyzwolenie motywacji nauczyciela i ucznia”. Trzecia część szkoleń realizowana była na tematy zamawiane przez szkoły np. projekty edukacyjne, warsztaty dziennikarskie dla nauczycieli itp.

Realizacja projektów rozwojowych szkół przebiegała bez większych zakłóceń. Pieniądze uzyskane ze środków EFS pomogły osiągnąć zaplanowane cele. „Pierwszy raz udało się nam kupić stroje, dekoracje, nagłośnić salę. Dzieci zobaczyły prawdziwy teatr były m.in. na premierze spektaklu w Teatrze Nowym w Łodzi” – tak o znaczeniu wsparcia finansowego mówiła na konferencji w TIE dyrektor Zespołu Szkół w Zapolicach Tamara Najman, szkoły, która została zaproszona do projektu w ostatniej fazie negocjacji i otrzymała znacznie mniejsze wsparcie niż szkoły z pierwszej pięćdziesiątki.

Najwięcej radości i niezapomnianych wrażeń dostarczyły uczestnikom projektu wycieczki, zarówno te po okolicy – piesze i rowerowe, jak i autokarowe jednodniowe, wielodniowe a w wielu wypadkach zagraniczne. Nauczycielka SP

z Porczyn – Katarzyna Matczak zaznaczyła, iż bez wsparcia finansowego tylko kilka osób ze szkoły stać byłby na jakikolwiek wyjazd. Dzieci z jej szkoły nigdy nie widziały gór czy morza. Początkowo bały się wyjazdów, bo nigdy nie wyjeżdżały bez mamy. Jednak już po pierwszym wyjeździe, otoczone serdeczną opieką nauczycieli czuły się bezpiecznie i przełamały strach. Druga nauczycielka tej szkoły Emilia Kowalczyk wskazała, iż dzieci po raz pierwszy były w kinie, filharmonii, teatrze. Nauczyły się, że do teatru chodzi się ładnie ubranym. „W czasie wyjazdów uczymy dzieci jak zachować się w restauracji, muzeum i wielu innych miejscach”. Czterodniowa wycieczka we wrześniu w góry i w czerwcu nad morze pozwoliły dzieciom poznać regiony, które do tej pory znały tylko z książek i TV. Nauczycielka języka polskiego w Paradyżu Małgorzata Szubert prowadząca zajęcia koła teatralnego podkreśliła, iż najcenniejsze dla dzieci jest to iż można je zabrać bez ograniczeń do teatrów Krakowa, Warszawy, Łodzi, że dzieci mogą poznawać teatr od kulis, spotykać się z wybitnymi aktorami, uczestniczyć w warsztatach. Miłośnicy astronomii ze szkoły w Wartkowicach uczestniczyli w wycieczce do planetarium w Toruniu a fizycy byli na Uniwersytecie Łódzkim na Festiwalu Nauki. Członkowie koła Językowo-Filmowego z tej szkoły wyjechali na Festiwal Filmu i Sztuki „Dwa Brzegi” do Kazimierza Dolnego. Jak opowiada koordynator projektu Jolanta Andrysiak pobyt ten miał nieoczekiwany przebieg. Po pierwszej prezentacji filmowej młodzież powtarzała niepewnym głosem: „Ale kino??? – bez pop-cornu, wygodnych foteli, w namiotach pod gołym niebem, często na stojąco lub siedząc na deskach na obrzeżach prowizorycznego kina”. Na początku festiwalowa rzeczywistość okazała się różna od wyobrażenia młodzieży na temat znanego festiwalu. Co ciekawe, z każdą godziną pobyt w Kazimierzu nabierał rumieńców. Napięty program festiwalu: projekcje filmowe, teatralne, koncerty, spotkania z reżyserami, zwiedzanie miasta i okolic, podglądnie gwiazd, niezapomniane pogawędki z nimi, próby zdobycia autografu – to wszystko sprawiło, że zacierały się ślady rozczarowania. Po trzech dniach pobytu w Kazimierzu nad Wisłą młodzi filmowcy wracali do Wartkowic, bogatsi o nowe doświadczenia. Była to jedna z przygód edukacyjnych, która z pewnością zaostrzyła ich apetyt na naukę. „Dziecko wiejskie nie ma możliwości wyjazdów, które są jego marzeniami” – zaznaczyła w wywiadzie dyrektor SP z Plekiej Dąbrowy Ewa Kowalska. Dzięki projektowi dzieci zobaczyły Morze Bałtyckie, były także: w Puszczy Kampinoskiej, Wolińskim Parku Narodowym, kopalni soli w Kłodawie, Łowiczu, w muzeach, skansenach i teatrach. Dzieci rozwinęły się kulturalnie, nauczyły się kontaktu z innymi ludźmi. Wszystkie dzieci z małej szkoły ze Spycimierza były w Warszawie, Poznaniu, Gnieźnie, Kruszwicy i Łodzi. W większości wypadków był to ich pierwszy tak daleki wyjazd. W ramach projektu SP w Masłowicach „Mamo! Tato! Po południu w naszej szkole...” uczestnicy wszystkich kół byli na wycieczkach i tak np. koło dziennikarskie odwiedziło parlament i przygotowało relację z przebiegu obrad. Innym przykładem realizacji założonych celów w formie wycieczek jest projekt

SP w Marzeninie, co w kontekście kłopotów materialnych wielu rodzin uczniów, stanowi wyjątkową atrakcję. Uczniowie uczestniczyli w 26 jednodniowych wycieczkach: krajoznawczych (Warszawa, Kraków, Gniezno), kulturoznawczych (muzea, skanseny, teatry, kina), edukacyjnych (zoo, palmiarnia, ogród botaniczny, reakcje różnych mediów, kopalni węgla brunatnego). Uczestnicy kół sportowych też brali udział w wyjazdach i wycieczkach. Przykładem może być wyjazd młodych koszykarzy ze SP w Bełdowie na pięciodniowe szkolenie do Głuchołazów. Uczniom SP z Góry św. Małgorzaty pokazano jak ciekawie i aktywnie spędzać można czas wolny. Zorganizowano wycieczki piesze po okolicy, rowerowe do Łęczycy, Tumu, dwudniową do Warszawy. Dzieci poznały różne sposoby podróżowania: piesze wędrówki, jazdę rowerem, przejazd pociągiem, tramwajem, autobusem miejskim, metrem. Również młodzież z Zespołu Szkół w Parądzicach brała udział w licznych wycieczkach. Najwspanialsze i najciekawsze były kilkudniowe pobyty w Zakopanym połączone ze zwiedzaniem Muzeum w Oświęcimiu – Brzezince, Krakowa, Wieliczki oraz spływem Dunajcem i wypadem na Słowację. Młodszym uczniom tej szkoły dużo wrażeń i niezapomnianych przeżyć dostarczyły jednodniowe wycieczki do Łodzi, Łęczycy, Rogowa, Żelazowej Woli. Gimnazjaliści byli w Warszawie w Muzeum Powstania Warszawskiego. „I to wszystko nieodpłatnie lub za niewielką odpłatnością. Wszystkie wycieczki to nasze wyjście w świat, do miejsc, które zawsze chcieliśmy zobaczyć i do ludzi, których podziwiamy i chcieliśmy poznać” napisały członkinie koła historycznego – Patrycja Kuźma i Natalia Kunka.

Niektóre szkoły zorganizowały dla uczestników projektu wycieczki zagraniczne. Uczniów do tych wyjazdów wybierano na podstawie konkursów opracowanych przez szkoły. „Wycieczką życia” nazwała młodzież z gimnazjum w Witonii swój pobyt w Londynie. „Poznaliśmy życie dużych metropolii, poruszaliśmy się metrem, obcowaliśmy i czuliśmy się normalnie w społeczeństwie wielonarodowościowym. Musieliśmy używać języka angielskiego w życiu codziennym, aby coś kupić, czegoś się dowiedzieć” napisali uczniowie z tej szkoły. Młodzież z gimnazjum w Ostrowach zwiedziła Monte Cassino – miejsce związane z patronem szkoły gen. Andersem, Rzym, Wenecję. Gimnazjaliści z Wiśniowej Góry zwiedzali Berlin.

Projekt wyposażył uczniów w nowe umiejętności. I tak na przykład uczniowie ze SP w Łanietach pogłębili umiejętności manualne, potrzebne do wykonania różnych twórczych sztuki ludowej takich jak haft, wycinanki, witraży, obrazów malowanych na szkle. W małej, bo liczącej 24 uczniów szkole w Chojnach w ramach projektu „Mały obywatel Rzeczypospolitej” dzieci nabywają umiejętności obywatelskich. Dzięki projektom promującym przedsiębiorczość młodzież uczy się współpracy i współdziałania w zespole, zakładania własnej firmy, wypełniania podstawowych dokumentów finansowych itp. Uczniowie Zespołu Szkół nr 2 w Bratoszewicach w kole medialnym uczą się obsługi sprzętu elektronicznego (kamera, aparat cyfrowy, mikser), fotografują

okolice, kręcą filmy, uczą się konferansjerki, pisanie recenzji, odpowiedzialności za słowa. Generalnie projekty wyposażają uczniów w takie umiejętności jak: skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, planowania, współpracy i efektywnego współdziałania w zespole, rozwiązywania problemów w twórczy sposób.

Na uwagę zasługuje działalność wydawnicza szkół. Powstały kroniki projektów, gazetki, prezentacje multimedialne, strony internetowe, księgi potraw i zwyczajów ludowych. W wielu szkołach szczególnie aktywne były koła dziennikarskie, które relacjonowały w różnej formie ważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem pracy kół, wycieczek itp. Ciekawe relacje przygotowali np. młodzi dziennikarze ze SP w Strzelcach, SP w Słowiku i wielu innych.

Jedną z form realizacji projektów rozwojowych szkół były organizowane przez nie konkursy i tak np. W Zespole Szkół Ogólnokształcących w Sędziejowicach odbył się Międzyszkolny Konkurs „W świecie baśni”, na który każdy zespół przygotował krótką scenkę dowolnie wybranej baśni. Gimnazjum w Daszynie zorganizowało konkurs krajoznawczy „Ziemia łęczycka na tle województwa łódzkiego”, a gimnazjum w Ostrowach o generale W. Andersie, którego zwycięzcy mogli w nagrodę wyjechać na wycieczkę do Włoch.

Dzieci uczestniczące w kołach sportowych brały udział w licznych zawodach szkolnych, regionalnych i powiatowych. Pomagały w przygotowaniu imprez sportowych: budowały np. trasy, mety itp. Wyjeżdżały np. do aquaparku, na stadiony do dużych miast, do centrów sportowych. Nauczyły się zdrowej rywalizacji oraz współpracy w zespole.

Uczestnicy projektu prezentowali swoje osiągnięcia w szkole i na różnego rodzaju imprezach i uroczystościach gminnych i powiatowych. I tak np. dzieci ze Słomkowa występowały z programem artystycznym na XIV Makowskim Karnawale, XXX Świącie Kwiatów i Owoców w Skierniewicach. Dzieci z Bełdowa przygotowały jasełkę dla rodziców i społeczności lokalnej, młodzież z gimnazjum w Radziechowicach wystawiła 16 czerwca, wieczorem sztukę „Igraszki z diablem” czeskiego dramaturga Jana Drdy, na które zaprosiła wszystkich mieszkańców wsi. Dzieci z Pleckiej Dąbrowy zorganizowały festyn szkolny, a w Proszeniu na święcie patronów szkoły Miry i Tadeusza Sygietyńskich zorganizowano warsztaty taneczne „Poloneza czas zacząć”, w których uczestniczyło wiele zaprzyjaźnionych ze szkoła zespołów i cała społeczność wsi. Młodzież uczestnicząca w projekcie występowała w czasie dożynek a często też pomagała w ich organizacji jak np. w Sławnie Witoni czy Grabowie.

Praca poszczególnych kół widoczna była również w oprawie artystycznej przedstawień, okolicznościowych uroczystości szkolnych czy środowiskowych. Zakup wielu materiałów plastycznych, dekoracji, strojów, instrumentów przyczynił się do podniesienia estetyki działań, a szkoły stały się barwniejsze, kolorowe, wesole. Zajęcia kół stały się atrakcyjniejsze dzięki możliwości zakupu do ich prowadzenia pomocy dydaktycznych i środków audiowizualnych. Projekt

zakładał, iż na zakup sprzętu elektronicznego szkoły mogły wydać do 10% środków z planowanego budżetu. Kupowano między innymi: mikroskopy z kamerą, laptopy, projektory multimedialne, lornetki, lupy, lunety, książki, plansze, aparaty cyfrowe, odtwarzacze DVD, skanery, instrumenty muzyczne, różnorodne materiały plastyczne, gry dydaktyczne itp. Wszystkie te działania sprawiają, iż szkoły tętnią życiem.

Podsumowanie

Oprócz korzyści materialnych Nowy Impuls zapewnia uczniom zagospodarowania wolnego czasu. Realizacja projektu daje dużo radości i satysfakcji uczniom, ich rodzicom, nauczycielom i społeczności lokalnej. Pozwala uczniom na dużą aktywność ukierunkowaną na różnorodne potrzeby edukacyjne. Uczniowie odczuwają potrzebę aktywnego spędzania wolnego czasu, uspołeczniają się, nabierają ogłady i pewności siebie. Zwiększa się ich samoocena, bo odnoszą sukcesy, są doceniani. Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne przyczyniają się do wykrywania twórczych uzdolnień i talentów uczniów w różnych dziedzinach, rozwijają wyobraźnię, kształcą postawy prospołeczne. Dzieci rozwinęły talenty w różnych dziedzinach: taneczno-muzycznych, plastycznych, teatralnych, dziennikarskich, sportowych, językowych oraz to, że zainteresowały się turystyką i najbliższym regionem. Natomiast częste odwoływanie się w swoich działaniach do folkloru, buduje tożsamość regionalną społeczności lokalnych, tak ważną w dobie globalizacji. Powoduje to wzmocnienie więzi z najbliższym otoczeniem, a w następstwie wzrost świadomości własnego pochodzenia, oraz utożsamiania się z kulturą i tradycją regionu. Zajęcia wprowadziły dzieci w życie kulturalne wspólnoty lokalnej, uwarściły ich na piękno otaczającego świata.

Z sondażu przeprowadzonego wśród uczestników projektu w gimnazjum w Witoni wynika, iż „W szkole możemy nauczyć się czegoś takiego, czego do tej pory nie robiliśmy, poszerzamy swoje horyzonty myślowe. Uczymy się inaczej pracować, realizujemy małe projekty, staliśmy się bardzo aktywni i samodzielni. No i w szkole organizuje się więcej wycieczek”. Uczniowie zapytani o znaczenie projektu w ich życiu odpowiedzieli „Możemy rozwijać swoje zainteresowania, doksztalać się, rozwijać kulturalnie, mieć z naszymi nauczycielami inne relacje niż podczas zajęć lekcyjnych. Wszystkie realizowane działania spowodują z pewnością, iż w kolejne etapy naszego życia wejdziemy z dużym bagażem doświadczeń, bez kompleksów młodzieży wiejskiej.” Ola Tomczak z klasy IIIa gimnazjum z Zespołu Szkół Nr 2 w Bratoszewicach napisała: „Moim zdaniem klub medialny jest bardzo ciekawy choćby z tego względu, że uczę się jak zachowywać się przed kamerą, mogę zobaczyć miejsca, których nie widziałam i których prawdopodobnie bym nie zobaczyła”.

Rodzice uczniów są zadowoleni z tego, że ich dzieci spędzają czas wolny efektywnie i pod opieką nauczycieli bądź instruktorów. Mają możliwość oglądania ich osiągnięć podczas różnych prezentacji. Cieszą się z ich sukcesów i podziwiają wykonywane przez nich prace.

Nauczyciele także mają wiele satysfakcji i sukcesów zwianych z udziałem w projekcie. Koordynator projektu „Centrum Zajęć Pozalekcyjnych – Inwestycja w Twoją przyszłość” ze szkoły w Jankowicach podkreśliła: „Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych sprawia nauczycielom dużą satysfakcję. Pozwala im na atrakcyjniejszą i efektywniejszą działalność zawodową, oraz na częstsze kontakty z uczniami po lekcjach. Ponadto nauczyciele mają możliwość stosowania nowatorskich metod pracy, które niezbyt często można wykorzystać na lekcji.”

Działalność szkół cieszy się dużym uznaniem środowiska, czego przykładem mogą być artykuły w lokalnej prasie. Na festyny, prezentacje, przedstawienia teatralne często organizowane we współpracy z Kościołem, zapraszana jest cała społeczność lokalna, nie zapomina się o ludziach starych, często samotnych.

Na szczególne podkreślenie zasługuje ogromne zaangażowanie nauczycieli w realizację projektu. Niektórzy z nich jak np. w SP w Grabowie pracują społecznie, bo jak mówią – „lepiej nich pieniądze pójdą na coś dla dzieci”. Są wśród nich tacy jak Kamil Oleszkin z gimnazjum w Żelaznej, który prowadzi koło turystyczne. W każdy weekend spędza czas z dziećmi, organizuje dla nich wycieczki rowerowe i piesze. Jest pasjonatem, przyjacielem młodzieży i dużym dla nich autorytetem. Inna pasjonatka – Renata Pabich ze SP w Bukowcu zapragnęła by w jej szkole działał zespół buławistek, czyli pięknie ubranych dziewcząt, które występują razem z orkiestrami dętymi. Ta rzadko spotykana forma zajęć tanecznych tak „zawróciła w głowie” Renacie, iż nawiązała kontakt ze szkołą we Wrześni gdzie od lat działa grupa buławistek. Sama stworzyła zespół, w którym 12 dziewczynek uczy się tańczyć. Mają stroje, buławy i występują już na uroczystościach szkolnych i regionalnych. Skromne ramy tego artykułu nie pozwalają wymienić wszystkich tych osób, choć wiele z nich robi rzezy wyjątkowe.

Pewnym mankamentem Nowego Impulsu jest to, iż wsparcie finansowe na realizację projektów rozwojowych szkół jest określone w granicach czasowych. Rodzi się zatem wątpliwość czy po jego zakończeniu znajdą się środki finansowe na kontynuację atrakcyjnych i wielce pożytecznych zajęć. Dobrze się stało, iż niektóre szkoły już podjęły działania by prowadzić zajęcia pozalekcyjne po zakończeniu realizacji projektu. Dyrekcja, nauczyciele i rodzice uczniów Zespołu Szkół w Dąbrowicach zorganizowali we wrześniu prezentację projektu połączoną z loterią fantową. Impreza odbywała się w niedzielę w pobliżu kościoła parafialnego. Mieszkańcy Dąbrowic ofiarowali na loterię zwierzęta gospodarskie takie jak: kury, kaczki, króliki, prosiaki i płody rolne. Mamy zrzeszone w Kole Gospodyń Wiejskich upiekły ciasta, które młodzież sprzedawała. Pieniądze ze sprzedaży losów i wypieków odłożono na konto szkoły, tak by po zakończeniu projektu kontynuować pracę cieszących się dużym powodzeniem kół zainteres-

sowań. W Radziechowicach, chcąc kontynuować działalność orkiestry dętej, prowadzonej obecnie przez instruktora opłacanego z pieniędzy projektu, nauczyciel tej szkoły podjął odpowiednie kształcenie muzyczne. W Piątku działalność „Małych form teatralnych” zaplanowano na wiele lat. Nauczyciele uczą się od reżysera zatrudnionego w projekcie i chcą zostać animatorami kultury na terenie gminy, w której nie ma kina, basenu, nowoczesnego boiska, a nawet domu kultury.

Podczas wizyt w szkołach często pada pytanie czy TIE stara się o nowe projekty i jaka jest szansa na zdobycie wsparcia ze środków europejskich. Zapewniamy więc, iż Towarzystwo będzie wspierać współpracujące z nim szkoły wiejskie gdyż jest to bardzo satysfakcjonująca działalność wynikająca z założeń statutowych tej organizacji.

Szkoły biorące udział w projekcie Nowy Impuls

Lp	Szkoła	Miejsco- wość	Powiat	Gmina	Dyrektor	Koordyna- tor
1	Gimnazjum im. W. Andersa	Ostrowy	Kutnowski	Nowe Ostrowy	Elżbieta Marczak	Jolanta Postolska
2	Publiczne Gimnazjum w Radziechowicach	Radziecho- wice II	Radomsz- czański	Ładzice	Sylvia Łysik	
3	Szkoła Podstawowa im. I. Kosmowskiej	Kaszewy Dworne	Kutnowski	Krzyżanów	Anna Cholewa	
4	Szkoła Podstawowa im. 37 Łęczyckiego Pułku Piechoty	Plecka Dąbrowa	Kutnowski	Bedlno	Ewa Kowalska	
5	Zespół Szkół w Dąbrowicach – Szkoła Podstawowa	Dąbrowice	Kutnowski	Dąbrowice	Ewa Górska- Jedlińska	
6	Gimnazjum Publiczne w Witoni	Witonia	Łęczycki	Witonia	Urszula Graczyk	Aneta Granosik
7	Publiczne Gimnazjum w Oporowie	Oporów	Kutnowski	Oporów	Elżbieta Pawlik	
8	Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego	Grabów	Łęczycki	Grabów	Mariusz Jagielski	Katarzyna Strzelecka
9	Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej	Grabów	Kutnowski	Żychlin	Barbara Pietrzak	
10	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego	Strzegocin	Kutnowski	Kutno	Jadwiga Wesołowska	
11	Gimnazjum im. Czesława Miłosza	Topola Królewska	Łęczycki	Łęczycza	Jan Perka	
12	Szkoła Podstawowa	Nowe	Kutnowski	Krośniewice	Grażyna Sochacka	
13	Katolicka Szkoła Podstawowa SPSK w Chojnach	Chojny	Wieruszow- ski	Lututów	Sławomira Grzesiak	
14	Szkoła Podstawowa	Biadaszki	Wieruszow- ski	Galewice	Kamila Cichecka- Połomska	
15	Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów	Strzelce	Kutnowski	Strzelce	Marek Nowaczew- ski	Jolanta Piotrowicz
16	Szkoła Podstawowa w Słomkowie	Słomków	Skiernie- wicki	Maków	Elżbieta Szela	

Lp	Szkoła	Miejsco- wość	Powiat	Gmina	Dyrektor	Koordyna- tor
17	Szkoła Podstawowa Spycimierz	Spycimierz	Poddębicki	Uniejów	Halina Wielogórka	
18	Gimnazjum w Daszynie	Daszyna	Łęczycki	Daszyna	Anna Dymna	
19	Szkoła Podstawowa im. Miry i Tadeusza Sygietyńskiego	Prosenie	Piotrkowski	Wolbórz	Konrad Czyżyński	
20	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego	Łanięta	Kutnowski	Łanięta	Emilia Reszke	Elżbieta Sroczyńska
21	Publiczne Gimnazjum w Jeruzalu	Jeruzal	Skiernie- wicki	Kowiesy	Maria Cygan	
22	Zespół Szkół w Modłej	Modlna	Zgierski	Ozorków	Alicja Goślińska	
23	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej	Stara Sobótka	Łęczycki	Grabów	Stanisław Tomczak	
24	Zespół Szkół Podstawowej i Gimnazjum	Buczek	Łaski	Buczek	Renata Nowicka	
25	Niepubliczna Szkoła Podsta- wowa	Turowa Wola	Skiernie- wicki	Kowiesy	Karol Kamont	
26	Szkoła Podstawowa	Galewice	Wieruszow- ski	Galewice	Beata Kołodziej- czyk	
27	Gimnazjum im. Marii Rodzie- wiczówny w Żelaznej	Żelazna	Skiernie- wicki	Skierniewi- ce	Maria John	
28	Publiczna Szkoła Podstawowa w Porczynach	Porczyny	Poddębicki	Poddębice	Stanisław Olas	Beata Prośniak
29	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	Góra Św. Małgorzaty	Łęczycki	Góra Św. Małgorzaty	Stanisław Wiciński	
30	Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły	Skoszewy Stare	Łódzki Wschodni	Nowosolna	Zofia Okońska	
31	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej	Masłowice	Wieluński	Wieluń	Janusz Jasiński	
32	Zespół Szkół Nr 2	Bratoszewi- ce	Zgierski	Stryków	Ewa Piórkowska	Maria Piórkowska
33	Gimnazjum w Zespole Szkol- no-Gimnazjalnym	Szczawin Kościelny	Zgierski	Zgierz	Irena Konsowicz	
34	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza	Huta	Wieruszow- ski	Lututów	Iwona Pichlińska	
35	Zespół Szkolno Przedszkolny	Bedoń	Łódzki Wschodni	Andrespol	Gabriela Pietrasz- czyk- Ochman	
36	Gimnazjum w Dłutowie	Dłutów	Pabianicki	Dłutów	Joanna Malinowska	
37	Zespół Szkół w Parądzicach	Parądzice	Poddębicki	Wartkowice	Aleksandra Wojdyła	
38	Zespół Szkół Samorządowych w Paradyżu	Paradyż	Opoczyński	Paradyż	Barbara Ignierowicz	Beata Rudalska
39	Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza	Słowik	Zgierski	Zgierz	Ewa Osówniak	Anna Sokalska
40	Szkoła Podstawowa im. Arciszewskiego w Wadlewie	Wadlew	Belchatow- ski	Druzbice	Genowefa Bolarczyk	
41	Gimnazjum w Wartkowicach im. Legionów Polskich	Wartkowice	Poddębicki	Wartkowice	Romualda Sobczak	Jolanta Andrysie- wicz
42	Szkoła Podstawowa w Kołacinie	Kołacin	Brzeziński	Dmosin	Dariusz Kołodziejski	
43	ZS Samorządowych im. Jana Pawła II Wielkiego	Załęcze Małe	Wieluński	Pątnów	Sławomir Cieśla	

Lp	Szkoła	Miejsco- wość	Powiat	Gmina	Dyrektor	Koordyna- tor
44	Szkoła Podstawowa	Beldów	Zgierski	Aleksan- drów	Elżbieta Antosik	
45	Zespół Szkół Publicznych	Kocierzew Płd.	Łowicki	Kocierzew Płd.	Krystyna Pastwa	
46	Zespół Szkół w Marzeninie	Marzenin	Łaski	Sędziejowi- ce	Krzysztof Jaworski	
47	Publiczna Szkoła Podstawowa	Kunice	Opoczyński	Sławno	Beata Chrustowicz	
48	Katolicka Szkoła Podstawowa SPSK	Wierzbie	Kutnowski	Kutno	Anna Rzymkow- ska	
49	Szkoła Podstawowa im. mjr. Henryka Sucharskiego	Bujny Szlacheckie	Bełchatow- ski	Zelów	Gabriela Malinowska	Marzena Rybarczyk
50	Gimnazjum Prof. Stefana Pieńkowskiego w Piątku	Piątek	Łęczycki	Piątek	Wiesława Michalak	
51	Gimnazjum w Wiśniowej Górze	Wiśniowa Góra	Łódzki Wschodni	Andrespol	Ewa Pruska- Kazanowska	
52	Szkoła Podstawowa	Jankowice	Kutnowski	Krośniewice	Dorota Kacprzak	
53	Zespół Szkół Ogólnokształcą- cych w Zapolicach	Zapolice	Zduńsko- wolski	Zapolice	Tamara Najman	Agata Majczak
54	Szkoła Podstawowa	Krakonów	Zduńsko- wolski	Zduńska Wola	Violetta Owczarek	Anna Stobiecka
55	Publiczna Szkoła Podstawowa	Sławno	Opoczyński	Sławno	Wiesława Lenarcik	
56	Szkoła Podstawowa	Bukowiec	Łódzki Wschodni	Brójce	Anna Kmiećnik	
57	Szkoła Podstawowa im. Klary Bernat	Wrzeszcze- wice	Łaski	Łask	Jolanta Ośkiewicz	
58	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1	Sędziejowi- ce	Łaski	Sędziejowi- ce	Elżbieta Skalska- Makara	